

لیکونکی : دویډ گوزیمن «David Goessmann»
منبع او دخپریډو نیټه: کمان دریم «2025-06-20»
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل»

یو سړی د جون په ۱۷مه، ۲۰۲۵ کال کې د جمو او کشمیر په سرینگر کې د حزب الله د پخواني وژل شوي مشر حسن نصرالله، د ایران د مرحوم ولسمشر ابراهیم رئیسی، د ایران د ستر مشر آیت الله علي خامنه ای او د ایران د وژل شوي قوماندان قاسم سلیماني انځورونه لرونکي بل بورډ ته گوري). انځور: فردوس نذیر/نور فوټو د گیتي امیجز له لارې

د ایراني گواښ اختراع

The Invention of the Iranian Threat

د ایران په اړه د لویدیځ لیوالتیا له کومه راځي؟ ویل کیږي چې د "آیت الله رژیم" د نړۍ سولې ته گواښ دی. د امریکا استخباراتي ادارې او پوځ شیان په بل ډول گوري

*Where does the Western obsession with Iran come from?
The "Ayatollah regime" is said to threaten world peace. U.S.
intelligence agencies and the military see things differently.*

*****

په کاناډا کې د G7 په سرمشريزه کې، جرمني، فرانسې، ایتالیا، جاپان، کاناډا او امریکا پر ایران د اسراییلو دبرید په اړه یو گډ پریکړه لیک تصویب کړ. په هغه کې ویل شوي: "ایران د سیمه ییزې بې ثباتۍ او ترهگرۍ اصلي سرچینه ده."

At the G7 summit in Canada, Germany, France, Italy, Japan, Canada, and the U.S. adopted a joint resolution on Israel's attack on Iran. It states: "Iran is the principal source of regional instability and terror."

ایران ملامت دی

Iran Is to Blame

وینلیي. "مور"

پداسې حال کې چې اسراییل په دې وروستیو ورځو کې په ایران باندې توغند یو ویشتلو ته دوام ورکړی او ایران په اسراییلو باندې د بریدونو سره ځواب ورکړی، اوس یو گواښ شتون لري چې امریکا به په فعاله توګه په جګړه کې ښکیل شي.

ایا ایران هم ورته حق لري چې اسراییل بمبار کړي ځکه چې ډیر وخت دمخه یې په پټه اتومي وسلې ترلاسه کړې، د اتومي وسلو د نه خپریدو تړون یې لاسلیک نه کړ، او د ایران برعکس، پلټونکو ته اجازه نه ورکوي؟

په ورته وخت کې، تهران د شخړې د زیاتوالي لپاره ملامت دی. د G7 په وینا، ایران د سیمې لپاره اصلي گواښ او خطر دی او په لوید یځو هیوادونو کې ویل کیږي چې اسراییل اړ شوی چې "مخنیوي کونکي بریدونه" ترسره کړي.

د اسراییلو د ځان دفاع

خو پوښتنه دا ده چې ایا ایران په حقیقت کې اسراییل او سیمې ته کوم گواښ رامینځته کوي. په منځني ختیځ کې د دښمنۍ د ستونزې جوړونکي په توګه د تهران سره د لویدیځ د لیوالتیا تر شا څه دي؟

د غزې د جګړې له پیل راهیسې، تل ابیب څو ځله په ایران او د ایران په تاسیساتو برید کړی دی. د (۲۰۲۴) کال په اپریل کې، د سوريې په دمشق کې د ایران سفارت بمبار شو. د جولای په پای کې، اسراییل په مستقیم ډول د حماس د سیاسي مشر اسماعیل هنیه په وړاندې د هدفمند برید سره د ایران پلازمینه تهران برید وکړ.

د نړيوال قانون له مخې، دا بريدونه د تيري غيرقانوني عملونه جوړوي. د دې دليل څرگند دی. د دولتونو ترمنځ د ځواک کارول د ملگرو ملتونو د منشور له مخې منع دي او يوازې په خورا محدودو حدودو کې مشروع دي. يوازې د بهر څخه د نږدې، روان بريد په وړاندې دفاع چې يوازې د نظامي لارو چارو له لارې بيرته اخيستل کېدې شي اجازه لري.

مخنيوي کيدونکې بريدونه

په هر صورت، څرنگه چې د تهران لخوا هيڅ روان يا نږدې بريد نه و چې اسرائيل يې په وړاندې دفاع کوله، دا بريد د اسرائيل او لويديځ لخوا توجيه کيږي چې ادعا کوي ايران د اټومي وسلو ترلاسه کولو په درشل کې دی.

له همدې امله، دا يو مخنيوي بريد و، دوی وايي. د جرمني چانسلر فریدریش ميرز د G7 په سرمشريزه کې په يوه مرکه کې وويل چې هغه باور لري چې د اسرائيلو لومړي وزير بنيامين نتانياهو يو بيرني حالت درلود چې اسرائيل د ځان دفاع حق سره ځواب ورکړ. نه ميرز او نه نتانياهو تشریح نه کړه چې دا بيرني حالت د څه پر بنسټ ولاړ دی. له همدې امله د ايران پر وړاندې د اسرائيلو ټول بريدونه د نړيوال قانون له مخې غيرقانوني دي او سربيره پردې، بې دليله دي.

په هر صورت، دا توجيه چې ايران د اټومي وسلو د توليد په پروسه کې و، بې ارزښته ده. حتی که دا قضيه وي، دا د ملگرو ملتونو د منشور له مخې د جگړې لپاره مشروع دليل نه دی - پرته له دې چې د نتانياهو حکومت بمباريو د تهران سره د واشنگټن د اټومي خبرو اترو سبوتاژ وکړ.

يا ايا ايران ورته حق لري چې اسرائيل بمبار کړي ځکه چې ډير وخت دمخه يې په پټه اټومي وسلې ترلاسه کړې، د اټومي وسلو د نه خپریدو تړون يې لاسليک نه کړ، او د ايران برعکس، پلټونکو ته اجازه نه ورکوي؟

پټ خدمات:

د اټومي وسلو پروگرام نشته

خو دا بيان حتی په حقيقت کې سم نه دی. د اسرائيلو د سياسي شنونکي اوري گولډبرگ په وينا، په ټوله نړۍ کې پټ خدمات، په شمول د متحده ايالاتو او د اسرائيلو موساد، د ايران څخه هيڅ اټومي گواښ نه ويني. د مثال په توگه، د متحده ايالاتو د ملي استخباراتو د مشري ټولسي گابارد لخوا د مارچ په ۲۶ مه د گواښ ارزونه وايي:

IC [داستخباراتو ټولنه] دا ارزونه دوام لري چې ايران اټومي وسله نه جوړوي او ستر مشر خميني د اټومي وسلو پروگرام ته اجازه نه ده ورکړې چې هغه يې په ۲۰۰۳ کې وځنډاوه. په دې توگه، د ۱۹۹۰ لسيزې راهيسې، د ډله ايزې ويجاړۍ د وسلو پر وړاندې فتوا، چې په کې د اټومي وسلو بنديز شامل دی، په ايران کې دوام لري. دا د نړيوالې اټومي انرژۍ ادارې (IAEA) د ارزونو سره هم سمون لري، چې پدې وروستيو کې يې د اټومي

وسلو د نه خپریدو تړون څخه د ایران د سرغړونو نیوکه کړې وه مگر لاهم په هیواد کې د اتومي وسلو پروگرام کشف کولو توان نلري.

بي دلیله یرغل د تکراري ادعاوو برعکس، د متحده ایالاتو استخباراتي ادارې هم په دې باور دي چې ایران نه یوازې د اتومي وسلو د ترلاسه کولو په لټه کې نه دی، بلکې د دې وړتیا څخه تر دریو کلونو پورې لرې دی چې داسې وسله جوړه کړي او د خپلې خوښې هدف ته یې ورسوي. له همدې امله د ایران پر وړاندې د اسراییلو ټول بریدونه د نړیوال قانون له مخې غیرقانوني دي او سربیره پردې، بي دلیله دي. په اوکراین کې جگړه په یاد ولری. هلته، په لویدیځ کې په مکرر ډول ټینګار شوی چې روسیې جگړه "بي دلیله" پیل کړې.

د اسراییلو په قضیه کې، دا اصطلاح اوس په اروپا او متحده ایالاتو کې له بحثونو څخه غیر حاضر ده. پرځای یې، ایران په حقیقت کې د اسراییلو د بریدونو مسؤل ګڼل کیږي..

د ایران د ګواښ تاریخ

د ایران د ګواښ کیسه اوږده تاریخ لري. د 40 کلونو څخه زیات، د 1979 کال د انقلاب او د غیر مشهور، لویدیځ پلوه شاه حکومت له نسکوریدو راهیسې، ایران امریکا او په ځانګړې توګه اسراییل هیواد ته د یو ګواښ په توګه ګوري. دا د دې حقیقت سره تړاو لري چې د سرچینو بډایه دولت چې نن ورځ د 90 ملیون څخه ډیر نفوس لري نه یوازې له لویدیځ څخه خپلواک شوی، بلکه په سیمه کې د بهرني لاسوهنې په وړاندې هم د یو لوی سیمه ایز ځواک په توګه بدل شوی.

ایران دا د اسراییلو د اشغال او اپارتاید پالیسیو او د فلسطیني دولت د مخنیوي یا دنه جوړیدو په وړاندې د فلسطینیانو سره یوځای شو، او همدارنګه په لبنان کې د حزب الله او په یمن کې د حوثیانو سره، چې د اسراییلو او خلیجی دولتونو لخوا د تیري د کړنو په وړاندې د ځان دفاع کوله، ټول د متحده ایالاتو په ملاتړ سره. په پای کې، ایران په عمده توګه د خپل ملي امنیت په اړه اندیښمن دی، کوم چې دهغې بهرنی او نظامي اجندا واکمنه کوي.

په وروستیو لسيزو کې، په نړیوالو اړیکو کې د ایران دریځ د تجربو د یوې لړۍ لخوا جوړ شوی دی. دا د 1980 لسيزې د ایران-عراق جګړې څخه نیولې تر امریکا پورې د کنټرول پالیسی، په 2003 کال کې په عراق برید، او د بغداد د اشغال لپاره د تهران لخوا د هغې د پخوانی ماتې د غچ اخیستلو لپاره د تهران محاسبه شوي ملاتړ پورې اړه لري.

د ایران دفاعي ستراتیژي

په متحده ایالاتو او اروپا کې د خپریدونکو ټولو بیانونو سره سره، دا ټولو ته روښانه ده چې تهران په سیمه کې د تیري کونکي، تیریدونکي اجندا تعقیب نه کوي.

د 2010 کال په لومړیو کې، د ایران د پوځي ځواک په اړه د امریکا کانګرس ته د پنټاګون راپور وویل چې "د ایران امنیتي ستراتیژي لومړی د برید مخنیوي پر بنسټ ولاړه

ده. "دا يوازې د نورو شيانو توان نلري." دايران پوځي ستراتيژي دمټده ايالاتو او اسراييلو د بهرني يا 'سخت' گواښونو په وړاندې د دفاع لپاره ډيزاين شوي ده.

د پنتاگون راپور دا د پنتاگون د راپور له مخې، په خپلو پوځي پروگرامونو کې هم څرگند دی، پشمول د سرحدونو په اوږدو کې د پيا ده ځواکونو په واحدونو تمرکز. دفاعي پوځي نظريه "د يرغل ورو کولو او د دښمنۍ لپاره د ډيپلوماټيک حل مجبورولو لپاره ډيزاين شوي ده." د امريکا د دفاع وزارت د امريکا کانگرس ته وويل چې تمرکز د يرغلگرو کړنو مخنيوي باندې دی. پدې کې دا امکان هم شامل دی چې هيواد يې اتومي وسلې ترلاسه کولی شي. په هغه وخت کې، پنتاگون د سيمي د معيار په پرتله د ايران په تيب دفاعي لگښت ټينگار وکړ. نن ورځ، په ۲۰۲۴ کې، د اسراييلو پوځي بوديجه، د امريکا د مرستو په گډون، شاوخوا ۴۶/۵ مليار دالرو ته رسېږي.

په پرتله، ايران، چې لس ځله لوی دی، يوازې شاوخوا ۷/۹ مليار دالر مصرفوي، د بنديزونو له امله د ښکته کيدو رجحان سره، پداسې حال کې چې متحده ايالات د شاوخوا ۱ تریلیون دالرو په ستورپوهنيز نظامي لگښت سره پای ته رسيدلی. د ځواک توازن لپاره دومره ډير څه

د بريد پر ځای مخنيوی

نور وروستي امنيتي مطالعات هم ټينگار کوي چې ايران دفاعي ستراتيژي تعقيبوي، که څه هم په وروستيو کلونو کې د قوي مخ پر وړاندې دفاعي اجندا سره، لکه څنگه چې د لبنان حزب الله، عراقي ډلو او يمې حوثيانو لپاره د هغې د ملاتړ څخه څرگنديږي. د امنيت کارپوه ميتيو مک انيس، د بهرنيو چارو وزارت کې د ايران لپاره د متحده ايالاتو پخوانی مرستيال ځانگړی استازی، ليکلي:

د ايران پوځ لاهم د څلورو لومړنيو اهدافو په شاوخوا کې د دفاعي نظرياتو تسلط لري. د رژيم خوندي کول (يا د حکومت د تخريب او بې ثباتۍ څخه ساتنه)؛ سيمه ايز دفاع؛ مظاهره کونکی مخنيوی (يا د ځواک ښودنه)؛ او غچ اخيستونکی مخنيوی (يا "د گواښ په ځواب کې گواښ"). د ايران د مخنيوي ستراتيژي مرکزي برخه، غچ اخيستونکی مخنيوی، موخه لري چې يو مخالف قانع کړي چې دغچ اخيستونکي عمل گواښ، لکه ترهگر، توغندی، يا سايبيري بریدونو له لارې له شخړې څخه ډډه وکړي يا په چټکۍ سره کم کړي. ولی نصر، د واشنګټن ډي سي په جان هاپکنز ښوونځي کې د نړيوالو چارو او منځني ختيځ مطالعاتو پروفیسور، د امريکا د بهرنيو چارو وزارت پخوانی سلاکار، او په امريکا کې د ايران يو له مشهورو متخصصينو څخه، تشریح کوي چې لويديځ سياستوال د ايران د چلند په اړه غلط فهم لري.

د بقا منطق

دا دومره ايډيالوژيکي يا مذهبي نه دی، بلکې محاسبه شوی او عملي دی. د ايران بهرنی پالیسي د بقا او د تاريخ د تپونو منطق باندې تسلط لري.

نصر د "مقاومت ستراتيژي" په اړه خبرې کوي چې ورسره تهران هڅه کوي چې بهر کښيني او د متحده ايالاتو فشار کم کړي. مشرتابه په مکرر ډول د ډيپلوماتيک فرصتونو د نيولو، سيمه ايزې آرامۍ ته وده ورکولو، او د محاصرې ذهنيت په غاړه اخيستلو سره د محاسبه شوي زغم سره عمل کولو لپاره خپله ليوالتيا بنودلې ده.

نصر په ۲۰۲۳ کال کې د سعودي عربستان سره د ايران پخلاینه، چې د بيجينگ لخوا منځگريټوب شوي؛ د سيمه ايزو پراکسي سره يې ملگرتيا؛ او د روسيې او چين سره يې پياوړې اړيکې د لويديځ د فشار په وړاندې د تنفس کولو ځای ترلاسه کولو او عملي محافظتونو خوندي کولو هڅو په توگه گوري.

په پای کې، ايران په عمده توگه د خپل ملي امنيت په اړه انديښمن دی، کوم چې د هغې بهرنۍ او پوځي اجندا باندې تسلط لري. د نصر په نوي کتاب کې، چې تازه خپور شوی، د ايران لويه ستراتيژي: يوه سياسي تاريخ، د منځني ختيځ کارپوه استدلال کوي چې "ايران هغه دښمن دی چې لويديځ رامینځته کړی دی." د کتاب لپاره، هغه د ايران له داخلي کسانو سره ډيری مرکې ترسره کړې.

د لويديځ نظر جوړول

سره له دې چې په امنيتي حلقو کې د ايران په پراخه کچه منل شوي دفاعي او غبرگوني ستراتيژي ده، تهران د امريکا او اروپا د سياسي خلکو لخوا د سيمې او اسراييلو لپاره ترټولو لوی گواښ گڼل کيږي.

څرنګه چې هېڅ پوځي گواښ شتون نلري، لويديځ د "صهيونيست رژيم" او امريکا په وړاندې د ايران د مشرتابه لخوا د بيانيه گواښونو تمرکز کوي. له بلې خوا، دوی د اسراييلو د له منځه وړلو لپاره د اتومي وسلو د پراختيا لپاره د ايران ارادې ته اشاره کوي.

دوه گونې معيارونه

د ايران د خبرو اترو په اړه، دا په سختۍ سره د هغه څه څخه ډير دی چې په منظم ډول د بل لوري لخوا اعلان کيږي. نه يوازې اسراييل، بلکې د متحده ايالاتو حکومت هم په مکرر ډول ايران ته د بريدونو او حتی اتومي بريدونو گواښ کړی دی.

د وروستيو خبرو اترو په جريان کې، د متحده ايالاتو ولسمشر ډونالډ ټرمپ خبرداری ورکړ چې که تهران خپل اتومي پروگرام په بشپړ ډول پرېږدي، په شمول د ملکي کارونې لپاره، نو "ټول دوزخ به ورکړي"، پداسې حال کې چې "ټول انتخابونه په ميز کې دي" - کوم چې د اتومي بريد ضمني گواښ دی. ټول د نړيوال قانون څخه سرغړونه ده.

هغه څه چې لويديځ، په ځانگړې توگه امريکا، تر ټولو ډير اندېښمن کوي دا دي چې ايران په خپله لاره روان دی، د واشنگټن د مداخلو په وړاندې مقاومت کوي او په نورو

هيوادونو باندې نفوذ کوي، ترڅو امريکا وکولی شي د تيلو او گازو بډايه سيمه کې خپل تسلط له لاسه ورکړي.

په ايران کې د رژيم د بدلون لپاره د لويديځ او اسراييلو غوښتنې او د واشنگټن او تل ابیب لخوا د ايراني نظامي پرسونل او اتومي ساينس پوهانو وژنه هم په مکرر ډول په تهران کې د سياسي مشرتابه د بې ثباته کولو لپاره کارول کېږي. په ايران کې، دا ښه پېژندل شوی چې د لويديځ لخوا د رژيم بدلون هم يو تاريخي واقعيت دی. په ۱۹۵۳ کال کې، امريکا او بریتانيا د ايران د پارلماني حکومت د نسکورولو او د شاه د ديکتاتورۍ د نصبولو لپاره يوه پوځي کودتا جوړه کړه، کوم چې په نړۍ کې د بشري حقونو د بدترين ريکارډونو څخه يو و.

لويديځ-اسرائيلي يرغل

د ايران برعکس، امريکا، د ناتو متحدينو او اسراييلو هم د لسيزو راهيسې په سيمه کې د پوځي يرغلونو، سياسي وژنو پروگرامونو او گواښونو سره په تيريدونکي ډول چلند کړی دی. پدې کې د لبنان مختلف جنګونه او د اسراييلو لخوا د متحده ايالاتو په ملاتړ د سويلي لبنان شل کلن اشغال شامل دي؛ په ترتيب سره په [۲۰۰۱ او ۲۰۰۳] کې په افغانستان او عراق کې د متحده ايالاتو جګړې؛ د ډرون او وژني پروگرامونه (يو اسراييلي ژورناليسټ د تحليل له مخې، يوازې د اسراييلو لخوا په ۷۰ کلونو کې ۲۷۰۰ غيرقانوني سياسي وژنې). سربيره پردې، په يمن کې ظالمانه جګړه وه چې د خليج اتحاد لخوا ترسره شوه، چې د لويديځ د وسلو په ملاتړ يې ملاتړ کيده.

له بلې خوا، ايران د سلګونو کلونو راهيسې په تيريدونکي ډول چلند نه دی کړی، په نورو هيوادونو يې يرغل او نيواک کړی دی. يوازینی تيری کوونکی عمل چې ايران ترسره کړی دی د ۱۹۷۰ لسيزې په اوږدو کې د شاه په دوره کې و، چې د امريکا لخوا يې ملاتړ کيده. په هغه وخت کې، درې عربي ټاپوګان اشغال شوي وو.

د ايران لخوا رامینځته شوی اصلي گواښ

نو کله چې لويديځ د ايران د گواښ په اړه خبرې کوي، دا پوځي گواښ نه دی. نور دليونه هم شتون لري چې ولې تهران بيا هم د لويديځ او اسراييلو له نظره د گواښ په توګه ګڼل کېږي.

هغه څه چې لويديځ، په ځانګړې توګه امريکا، تر ټولو ډير انديښمن کوي دا دي چې ايران په خپله لاره روان دی، د واشنگټن د مداخلو په وړاندې مقاومت کوي او په نورو هيوادونو باندې نفوذ کوي، ترڅو امريکا د تيلو او گازو په بډايه سيمه کې خپل تسلط له لاسه ورکړي.

داهيخ اتفاق نه دی چې ايران د نړۍ ترټولو لوی ثابت شوي تیلو او طبیعي ګازو زیرمی لري او په نړۍ کې د تیلو زیرموکې دریم او طبیعي ګازو زیرموکې دوهم ځای لري.

تهران اټومي وسلې نه غواړي

د ايران د اټومي وسلو لخوا رامینځته شوي ګواښ په اړه، ايران په مکرر ډول دا روښانه کړې چې نه غواړي اټومي وسلې رامینځته کړي. کله چې په ۲۰۱۵ کال کې په ویانا کې د عمل ګډ جامع پلان تصویب شو، چې ايران یې له اټومي وسلو څخه پاک زون کړ، د ايران د بهرنیو چارو وزیر جواد ظریف وویل، "اوس د دې وخت دی چې موږ دا زون پراخ کړو ترڅو ټول منځني ختیځ محاصره کړو." اسرائیل، اټومي ځواک، باید دا تعقیب کړي.

امریکا د "شر محور" د یوې برخې په توګه پر شمالي کوریا نه، پر عراق برید وکړ. دا ځکه چې شمالي کوریا کولی شي د اټومي وسلو سره د متحده ایالاتو د احتمالي یرغل مخه ونیسي.

په هر صورت، ترمپ په یو اړخیزه توګه د ايران له تړون څخه ووت، کوم چې د متحده ایالاتو د ولسمشر بارک اوباما په مشرۍ کې پای ته رسیدلی و او په بریالیتوب سره یې د بندیزونو د کمولو په بدل کې د وسلو د درجې موادو و بډایه کول محدود کړل، په ۲۰۱۸ کال کې د خپلې لومړۍ دورې په جریان کې، شخړه زیاته کړه.

په منځني ختیځ کې د اټومي څخه پاک زون هم د پلي کیدو په تمه دی، که څه هم دا د ايران، مصر او د ناپییلو هیوادونو د کنفرانس لخوا ملاتړ کېږي. مګر امریکا دا بندوي ترڅو د اسرائیلو اټومي وسلې له خطر سره مخ نه کړي.

په تهران فشار

ترمپ په پیل کې په خپله دوهمه دوره کې له ايران سره خبرې اترې بیا پیل کړې. خو په ورته وخت کې یې غوښتنه وکړه چې تهران دې د یورانیمو ټول غني کول پای ته ورسوي، کوم چې د هیواد لپاره د منلو وړ نه دی ځکه چې دا به د ايران لپاره د اټومي انرژۍ ملکي کارونې هم رد کړي. کارپوهانو د ترمپ التیمیم یو خطرناک بلیک میلینګ وباله چې په نهایت کې به د جګړې لامل شي، کوم چې پېښ شو.

لکه څنګه چې دمخه یادونه وشوه، د متحده ایالاتو اردو او استخباراتي خدمات د ايران د اټومي وسلو د احتمالي پروګرام په اړه بحث کوي، کوم چې اوس مهال شتون نلري، د دفاعي مخنیوي په توګه. ايران به یوازې هغه وخت داسې پروګرام په پام کې ونیسي که چیرې تهران د زیاتیدونکي ګواښ له امله دې کار ته اړ شي.

اتومي وسلې د مخنيوي په توگه

په همدې اساس، د اسراییلو محافظه کار پوځي تاریخپوه مارتین لیوی وان کریفیلډ په ۲۰۰۴ کال کې د عراق د جگړې له پیل وروسته په انټرنیشنل هیرالډ ټریبیون کې د "شارون د جگړې په لاره کې: ایا اسراییل پلان لري چې پر ایران برید وکړي؟" په یوه مقاله کې ولیکل:

ایران اوس په ټولو خواوو کې د امریکایي ځواکونو لخوا محاصره شوی دی - په شمال کې د مرکزي آسیا جمهوریتونو کې، په ختیځ کې افغانستان، په جنوب کې خلیج، او په لویدیځ کې عراق... هرچیرې چې امریکایي ځواکونه ځي، اتومي وسلې ورسره ځي یا په لنډ ترتیب کې تعقیب کیدی شي. نړۍ لیدلې چې څنگه متحده ایالاتو په عراق برید وکړ، لکه څنگه چې دا معلومه شوه، هیڅ دلیل نه و. که ایرانیانو د اتومي وسلو جوړولو هڅه نه وه کړې، نو دوی به لیوني وي.

وان کریفیلډ ټینګار کوي چې ایران د اسلامي بنسټپالو لخوا واکمن دی. مګر ډیری مبصرین چې له هیواد سره بلد دي د هغه حکومت غیر معقول نه ګڼي. "صدام حسین په ایران برید وکړ، نه په بل ډول؛ له هغه وخت راهیسې، ایران د ډیری نورو هیوادونو په پرتله ډیر تیری کوونکی نه دی."

او مور باید په یاد ولرو: امریکا د "شر محور" د یوې برخې په توګه پر عراق برید وکړ، نه شمالي کوریا. دا ځکه چې شمالي کوریا کولی شي د اتومي وسلو سره د امریکا د احتمالي برید مخه ونیسي.

د امریکا په مرسته د ایران په وړاندې د اسراییلو جګړه او په دېمنیو کې د واشنګټن احتمالي فعال ګډون اوس کولی شي په تهران کې مشرتابه ته د اتومي وسلو د ترلاسه کولو لپاره یو قوي دلیل ورکړي چې بالاخره د مخنيوي په توګه وي، کوم چې دا په حقیقت کې نه غواړي.

څوک چا ته ګواښ کوي؟

د ایران لخوا رامینځته شوی ګواښ په لویه کچه د لویدیځ اختراع دی. د نړۍ نفوس، او په ځانګړې توګه په سیمه کې خلک، امریکا او اسراییل د بې ثباتۍ اصلي سرچینې او د نړۍ سولې ته ګواښ ګڼي، نه ایران. په پوځي لحاظ، د ایران ګواښ په عملي توګه شتون نلري.

یقینا، هیڅوک نه غواړي چې ایران اتومي وسلې ولري. مګر د اتومي وسلو تعقیب به په نهایت کې د لویدیځ او اسراییلو ګواښونو او د تیري کړنو ته ځواب وي، چې په وړاندې یې تهران غواړي مخنیوی ولري. د ګواښ د کچې د کمولو لپاره یوه لاره به دا وي چې

اسرائیل د نورو هیوادونو په وړاندې خپلې د بنمنې پای ته ورسوي، کوم چې د نړیوال قانون خلاف دي؛ د ایران سره د بریالي تړون نوي کول؛ په منځني ختیځ کې د اتومي وسلو څخه پاک زون رامینځته کول (اسرائیل به بیا خپلې اتومي وسلې پریردي)؛ او د نتانیا هو حکومت لخوا د غزې د نسل وژنې جگړه ودروي، کوم چې اسرائیل په نه ختمیدونکي جگړه کې ساتي.

څوکرښی ددی مقالې دلیکونکی په اړین :

ډیویډ گوایسمن ډیویډ گوایسمن په برلین/جرمني کې میشت خبریال او د تیلیپولیس آنلاین مجلې مدیر دی. هغه د شپيگل آنلاین، ARD، او ZDF په ګډون د څو رسنیو لپاره کار کړی دی. د هغه کتابونه د اقلیم پالیسی، نړیوال عدالت، او د رسنیو تعصب تحلیلوي.

ډیویډ گوایسمن

----- په درناوی «27-06-2025»